„STA VESELINDU-SE-ACOLO CU DULCELE SUNET DIN LIRA-I..."

(HOMER)

Cînd spunea: „Epopeea homerică și întreaga mitologie — iată moștenirile principale pe care Grecii le-au adus cu ei din barbarie în civilizație" — Engels elogia arta antichității, elogia elaborarea formelor individualității frumoase, realizarea operei de artă ca atare. Și nimic nu e mai peren în această artă — care se cununa cu exercițiile fizice — decît modul comun de a celebra frumosul. „Nici un popor — spune arheologul Winckelmann — nu a făcut atîta caz de frumusețe ca grecii". Intr-o străveche odă a lui Simonide, din patru urări, prima se referea la sănătate, iar a doua la frumusețe!

Nu e de loc surprinzător că artiștii Eladei au găsit surse inepuizabile de inspirație pe stadion. Nici că Fidias și-a instalat atelierul la Olimpia. Experiența multor ani de sport ne îngăduie să spunem că cel ce a acumulat impresii pe stadion nu are de ce să se mai întrebe ce este frumosul; el a înțeles bine relațiile dintre frumusețe și viața omului. In aceeași ordine de idei, transpunîndu-se la condițiile noastre de astăzi, George Călinescu nota: „A te scălda în mare și idei, a întări mușchii membrelor și a vivifica celulele creierului, așa se atinge frumusețea în noua palestră".

Pentru istoria sportului, arta în jurul Olimpiei s-a dovedit cel mai bun mijloc de vehiculare a adevărurilor, ambasadorul cel mai seducător, și mai trainic, al exercițiilor fizice antice. Ce am fi știut astăzi fără odele lui Pindar, fără statuile lui Miron sau textele lui Pausanias?

Cu atît mai semnificativă devine prezența în arenă a oamenilor de cultură, care socoteau obținerea unui premiu drept un titlu de mîndrie. Platon însuși, în „Republica", a găsit o formulare expresivă: „Cel care amestecă gimnastica cu artele în proporția cea mai bună și care le aplică sufletului său în măsura cea mai justă, acela este — avem dreptul să o spunem — un artist mai perfect și mai armonios decît cel care știe doar să acordeze coardele unui instrument muzical".

Fie această pagină de poezie clasică dedicată sportului — un îndemn!

Victor BANCIULESCU

OVIDIU (Publius Ovidius Naso; 43 î. e. n. — circa 17 e. n.)
poet latin, exilat la Tomis (Constanța)

LUPTA

(Din „Metamorfoze", cartea a IX-a)

...Brațele-ntind, stau de veghe cu pumnii-adunați dinaintea
Pieptului și mă gătesc pentru luptă. El praful ce-n palme
Îl adunase l-aruncă pe mine; dar se-ngălbenește
La rîndul său de nisipul gălbui ce-l azvîrl eu deasupră-i;
Cată — sau pare-a căta — să îmi prindă cînd gît, cînd picioare,
Care îi scapă; din toate părțile sare asupra-mi.
Dar greutatea-mi mă apără; el în zadar mă lovește;
Sînt ca o stîncă izbită cu vuiet puternic, ce totuși
Este ținută pe loc de-a ei greutate. O clipă
Ne depărtăm unul de altul și iar ne unim pentru luptă
Și hotărîți ca-napoi să nu dăm, ne-am ținut pe același
Loc, și piciorul-mi de-al lui se-atingea, și-aplecînd înainte
Pieptul, degetele i-apăsam cu-ale mele; cu fruntea
Fruntea, întocmai cum vezi că se-nfruntă doi tauri puternici...
De trei ori încearcă Alcidul *), dar fără izbîndă,
Să depărteze-al meu piept ce l apasă, dar a patra oară
De-a mea strînsoare se scutură; brațele-aduse în juru-i
Mi le desface și — sînt nevoit să spun adevărul —
C-o-mbrîncitură iute mă-nvîrte în juru-mi, se-agață
Greu de-al meu spate. Nu vreau să mă laud prin vorbe deșarte:
Mi se părea că-s strivit de-un munte ce-i pus peste mine.
Totuși, cu greu, între noi asudatele-mi brațe vîrît-am
Și desfăcut-am, cu greu, de pe trup strînsura cea tare,
Eu gîfîiam; el mă ține din scurt, mă oprește puterea
Să mi-o adun, mă apucă de gît și atuncea pămîntul
Eu cu genunchii atins-am, țărîna cu gura mușcînd-o.

În românește de
Ion FLORESCU

*) Alcid = Hercule

HOMER (probabil sec. IX î. e. n.)
cel mai mare poet epic grec

CAMPIONUL DISCOBOLILOR

(Din „Iliada", cîntul XXIII)

Ia discul în mînă Epeos
Și învîrtind îl aruncă cu ne-ndemînare și-aheii
Rîseră toți.
În al doilea rînd Leonteu îl răpede,
Iar în al treilea rînd cu mîna-i cea zdravănă Aias
Discul apucă de jos și-l zboară cu mult mai departe.
Îl ia de jos și-i dă vînt Polipoite.
Cît de departe văcarul pe cîmp își aruncă ciomagul,
Care și zboară rotiș după vite și cade prin turmă,
Tocmai cu atîta-i întrece și el pe ceilalți; de mirare
Chiuie aheii, iar oamenii lui Polipoite iau discul
Plata stăpînului lor, și-l duseră-n cort la corăbii.

În românește de
G. MURNU

„Doriforul" lui Policlet

VIRGILIU (Publius Vergilius Maro; 70—19 î. e. n.)
cel mai mare poet epic latin

REGATA SICILIANĂ

(Din „Eneida", cartea a V-a)

Geme și marea și spumegă-n lături bătută de vîsle,
Toți de-o potrivă trag dungi; și-n adînc de lopeți spintecată
Fierbe, și-n larg despicată de ciocuri se zbuciumă marea.
Nu năvălesc într-un circ cu goană mai groaznică roibii,
Carul smulgîndu-l, cînd ies din deschisa prinsoare cu vuiet,
Nici nu zoresc scuturatele frîne-ale jugului grabnic
Iuții mînaci mai cu zor, aplecați înainte cu biciul.
Sună de strigăt și fierbe de freamăt și urlă de-ndemnul
Gurilor codru-mprejur, și pe malul cu-nalte coline
Geme de hohot, și sună răsunet din culmi clocotite.
Balena *) e-ntîia acum, dar iată c-o-ntrece de-odată
Naltul **Centaur** *) și iată c-aleargă ca prinse de mînă
Repezi pe-un pas și prin vaduri sărate grindeiul brăzdează.

În românește de
George COȘBUC

*) Balena și Centaur, numele a două luntre aflate în întrecere.

Atlet legîndu-și sandalele

LUCHILIOS (sec. I e. n.)
scriitor grec, autor de epigrame

UNUI PUGILIST

Aulus, pugilistul, promis-a
Oasele capului său, toate
— Unul cîte unul adunate —
Ofrandă Zeului din Pisa.

Și din Nemeice de s-o întoarce-acas',
Mărite Zeus, îți va da numaidecît
Toate vertebrele de la gît
Căci altceva lui nu i-a mai rămas.

În românește de
Sebastian BONIFACIU

PINDAR (c. 521 — c. 441 sau 438 î.e.n.)
poet teban, unul dintre cei mai mari lirici ai antichității grecești; consacră majoritatea operei sale învingătorilor la jocurile olimpice, pitice, istmice, nemeice.

Lui Hieron, tiranul Siracuzei *)

(Din „Olimpice", oda I)

Prețioasă este apa între lucruri;
Și flacără arzătoare-i, în noapte, aurul,
Mai strălucitor decît tot ce e de preț;
De vrei să cînți ale arenei lupte,
O, suflet, află că, așa cum nu e astru
Pe ale cerului singurătăți imense
Să răspîndească strălucire și căldură
Cît soarele, tot astfel
Serbări mai nobile zadarnic căuta-vei
Altunde decît pe-ale Olympiei meleaguri.
Și din Olympia se-naltă gloriosul imn,
De flacăra poeților împodobit,
Pe fiii lui Saturn cinstind în fericita casă
Îmbelșugată, a lui Hieron,
Care cu sceptru-i ocrotește, drept,
Sicilia cea cu bogate turme
Și floarea tuturor virtuților culege.
Nobile ritmuri ale poeziei
Îl cîntă, cum ades o facem noi,
În jurul ospitalierei sale mese.
Hai, Muză, fă a lirei doriene coarde
Să sune, dacă victoria lui Ferenicos **)
În sufletu-ți trezit-a dulce bucurie,
Cînd se avînta pe-arenă, pe malul lui Alfeu,
Cu pintenul neatingîndu-i coapsa,
Și glorie-aducea acelui care
Iubește caii, Hieron, al Siracuzei rege.

. . . .

Acum, în zvon de liră eoliană,
Lui Hieron pe frunte să-i așez cununa,
În ritmul potrivit victoriei ecvestre.
Mai strălucit străin, în veacul nostru nu cred
Să fie altul decît el, nici mai puternic,
Și nici mai demn de-a fi glorificat
De nobila podoabă a cîntecelor noastre.

În românește de
Stela PETECEL

*) Hieron, tiranul Siracuzei; fiul lui Deinomenes, a fost învingător olimpic de două ori la cursele de cai (în anii 476 și 472 î.e.n.) și o dată la cursele de cvadrigă (în 468 î.e.n.).
**) Calul lui Hieron.

ANTIPATROS (sec. I î. e. n.)
poet grec, originar din Sidon

Alergătorului Aries din Tarsus

Tarsus, oraș al Ciliciei, lui Perseu *), întemeietorul tău, îi seamănă în alergarea pe stadiu Aries, fiul lui Menecles.

Tînărul avea aripi la picioare. Într-adevăr, în cursă, nici chiar Perseu nu i-ar fi putut arăta spatele.

Doar la pornire îl vedeam pe urmașul lui Menecles, sau la ținta din urmă, dar niciodată la mijlocul stadiului.

În românește de
I. MITROFAN

*) Perseu = erou mitologic, fiul lui Zeus și al Danae-ei, a săvîrșit mai multe fapte eroice.

TEOCRIT (sec. III. î. e. n.)
poet grec, originar din Sicilia, „părintele poeziei bucolice"

PUGILAT

(Din „Idile", XXII)

După ce, dar, cu fășii din piele de taur încins-au
Mîinile lor și pe brațe-nfășatu-s-au ei în curele,
Înaintară la mijloc, suflînd a vărsare de sînge.
Mult se muncir-amîndoi, zorind fiecare s-o ieie
El înainte și-n spate să aibă lumina de soare.
Tu ai înfrînt uriașul, o! Polux, cu-a ta iscusință,
Și lui Amicus în față-i băteau ale soarelui raze.
Dînsul, cu suflet aprins de mînie, pășește-nainte,
Vrînd să-l lovească cu pumnii. Atunce, feciorul lui Tindar
Drept în bărbie-l pocnește. Amicus s-aprinde mai tare
Și se-nteţește la luptă, se pleacă și, cît e de mare,
Tabăr-asupra-i. Bebricii dau chiot; de cealaltă parte,
Îl îndemnau și vitejii la luptă pe Polux vînjosul,
Căci se temeau nu cumva să-l înghesuie-acum la strîmtoare
Și să-l răpuie vlăjganul acesta, alt Titios! Însă
Polux, feciorul lui Zeus, răsare cînd colo, cînd icea,
Și tot îi cară cu mîinile pumni și-oprește-n pornirea-i
Pe-a 'lui Poseidon fecior, deși uriaș era dînsul.
Stete dar beat de loviri și din gură scuipa niște sînge
Roșu. Vitejii bătură din palme cu toții deodată
Cînd îi văzură grozavele răni pe la fălci și la gură.
Ochii mai mici îi erau și umflat era dînsul la față.
Craiul, apoi, înșelîndu-l cu pumnii cînd ici, cînd dincolo
Îl amețește, ș-atunce, văzînd că se pierde cu firea,
Drept în sprîncene-l izbește cu pumnul, la mijloc, deasupra
Nasului, și pîn'la os îi zdrumecă fruntea: rănitul,
Cît e de lung, se prăvale pe spate, pe iarba-nflorită.
Dar cînd se scoală, s-aprinde din nou îndîrjita bătaie,
Unul pe altul atunci se strivesc în izbiri de curele.

În românește de
Teodor NAUM

HORAȚIU (Quintus Horatius Flaccus, 65 — 8 î.e.n.)
mare poet latin

LUI MECENA

(Din „Ode", I)

Mecena, din tulpină de regi străvechi vlăstar,
O, scut al meu și scumpa mea slavă! Unii sînt
La alergări ahotnici să tot stîrnească praful
Olimpicei arene; și semnele ferind
Cu roțile încinse, și dobîndind cununa,
Se cred ca zeii-n ceruri, stăpînitori ai lumii.

În românește de
Lascăr SEBASTIAN

BACHILIDE (sec. V î.e.n.)
poet liric grec, originar din Keos, nepotul lui Simonide, contemporan și rival al lui Pindar

LUI HIERON

(Din Oda a III-a)

Aurora cu brațe de aur văzu noatenul aprig
Ca o furtună, pe roibul Ferenicos cucerind biruința
Lîngă Alfeu-nspumat de vîrtejuri...

. . . .

Jur că roibu-n a lui goană înspre țintă n-a fost încă
Întrecut de alții, nici n-a fost mînjit cîndva de praful
Urma lui lăsat de caii care să-i fi luat-nainte.
Furtunatec ca Boreas, pîndind semnul călăuzei,
El se-avîntă să cîștige pentru primitorul rege,
Hieron, victorii nouă, cu nou ropot de aplauze

. . . .

O, braț-albă Caliope, de-acum carul tău cel trainic
Ți-l oprește și slăvește pe Cronidul Zeus, stăpînul
Zeilor olimpici. Cîntă pe Alfeu cu ale sale
Veșnic curgătoare valuri, pe voinicul Pelops, Pisa,
Unde roibul Ferenicos, prin izbînda cucerită-n
Alergări, mărire-aduse turnuitei Siracuze
Și aduse-a fericirii floare regelui Hieron.

În românește de
Șt. BEZDECHI

SIMONIDE (556—468 î.e.n.)
poet liric grec din Keos, autor de ditirambi, de elegii patriotice și de epigrame.

Luptătorul Teocrit

Privește, în chipul acesta, pe Teocrit care, copil fiind, a biruit maeștrii în lupte, pe stadionul olimpic.

Plăcută îi era statura, dar tot atît de minunată și puterea.

A împodobit victorios cetatea vitejilor săi părinți.

În românește de
dr. Valeriu BOERIU

